

7.10.2020

Kati Savolainen
varhaiskasvatusjohtaja
Kuusamon kaupungin Kasvatus- ja sivistystoimiala/
Varhaiskasvatus

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Kuulemistilaisuus VN/20764/2020

Hallituksen esitys (luonnos) eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain 5 ja 8 §:n muuttamisesta

Kuusamon kaupungin varhaiskasvatuksen tulosalue kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi liittyen varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentamiseen. Lakimuutoksen tavoite on perheiden etua ajatteleva ja lasten oikeutta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen tukeva erityisesti matalatuloisille perheille. Tämä tavoite on Kuusamon kaupungin mielestä kannatettava.

Kuusamon kaupungin järjestämässä kokoaikaisessa varhaiskasvatuksessa asiakasmaksut määräytyvät perheen koon ja tulojen perusteella prosenttiperusteisesti. Enimmillään maksu on 288 euroa kuukaudessa. Perheen toisesta lapsesta maksu on 50 prosenttia, mutta enintään 144 euroa. Kultakin seuraavalta lapselta maksu on 20 prosenttia nuorimman lapsen maksusta. Määrättäessä perheen toisen tai useamman lapsen maksua, käytetään määräytymisen perusteena nuorimman lapsen laskennallista kokoaikaisen maksua. Perheen maksukyvyyn mukaan perittävä kunnallinen varhaiskasvatusmaksu määrätään toistaiseksi. Koska asiakasmaksua ei voida periä alle 27 euron asiakasmaksusta, todellinen maksutuotto vähenee enemmän kuin esityksessä esitetty.

Kuusamon kaupungin varhaiskasvatuksessa on tehty kesäkuussa 509 varhaiskasvatuspäätöstä, joista noin 30 prosenttia oli nolla-maksupäätöksiä eli asiakkaalle varhaiskasvatuspalveluihin osallistuminen on maksutonta. Tämä tarkoittaa, että lakimuutos kohdentuisi noin 70 prosenttia kuntamme varhaiskasvatuksen nykyisistä asiakkaista ja heistä edelleen 0-maksuluokkaan siirtyisi arvioituna noin puolet. Tarkastellessamme varhaiskasvatuspalveluiden piirissä olevia perheitä, asiakasmaksuvähennykset aiempaan asiakasmaksuun verrattuna ovat noin 40 eurosta noin 180 euron välillä riippuen perheen tulotasosta.

Lisäksi varhaiskasvatuksen hoitopäivän kustannukset tulevat nousemaan lakimuutoksessa esitetyn asiakasmaksun menetyksen verran. Ennakoimme myös, että varhaiskasvatuspalveluiden käyttömäärä tulee lisääntymään lakimuutoksen takia, joka lisää palvelun järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyviä dynaamisia kustannuksia. Palvelunjärjestäjälle tämä luo paineen pohtia, miten laadukasta varhaiskasvatuslain mukaista varhaiskasvatusta pystytään toteuttamaan kunnassa jo nyt tiukassa taloustilanteessa. Kunnat tulevat olemaan maksutuottomenetyksissä eriarvoisessa asemassa liittyen asukasohjan sosioekonomiseen taustaan. Tämä tulee huomioida lakiesityksessä.

Kuusamon kaupunki toteuttaa varhaiskasvatusta kunnallisen varhaiskasvatuksen lisäksi palvelusetelin kautta kolmessa yksityisessä päiväkodissa. Kunnalle palvelusetelimaksun osuus tulee myös kasvamaan lakiesityksen mukaisesti. Varhaiskasvatuksen hoitopäivän hinta tulee nousemaan myös yksityisellä puolella. Kuusamossa palveluseteliä käyttävien lapsien osuus on yli 20 prosenttia, joka poikkeaa lakiluonnoksessa esitetystä arvioista. Tämä kustannusten lisä tulee huomioida lakimuutoksessa kunnille tulevilla korvauksilla.

Maksutuottomenetykset eivät tule korvautumaan yhteisöveron tuoton noston kautta. Koska maksutuottomenetyksiä on vaikea ennakoita ja niihin varautua, tulisi hallituksen korvata maksutuottomenetykset ainakin ensimmäisenä vuonna kokonaisuudessaan ja jatkossa kohdistaa kompensointi 0-5 -vuotiaiden kuntien saamiin valtionosuuksiin.

Tämän lakimuutoksen mahdollinen täytäntöönpanon jälkeen tarvitaan tiivistä seuranta ja arviointia, siitä miten lakimuutos vaikuttaa varhaiskasvatuspalveluiden järjestämiseen kunnissa ja edellytyksenä tulee olla, että hallituksen on linjattava täysimääräinen tuki palvelujen laadun säilyttämiseksi.

Kati Savolainen
varhaiskasvatusjohtaja,
Kuusamon kaupunki
kasvatus- ja sivistystoimiala

